

21.11.2023

Ilmasto- ja ympäristöohjelma

Vastine annettuihin lausuntoihin

Kaupunginhallitus on päätöksellään 5.6.2023 § 195 pyytänyt lausuntoa kaupungin lautakunnilta, johtokunnilta ja vaikuttamistoimielimiltä sekä erillisessä liitteessä esitetyiltä toimijoilta luonnoksesta uudeksi ilmasto- ja ympäristöohjelmaksi. Lausuntoja ja kommentteja ohjelmaluonnoksesta ovat voineet antaa myös asukkaat sekä elinkeinoelämän, muun julkisen sektorin ja kolmannen sektorin toimijat.

Ohjelmaluonnos on ollut nähtävillä 6.6.-15.9.2023 kaupungin verkkosivuilla sekä palvelupiste Kompassissa. Lausuntoja luonnoksesta annettiin yhteensä 18, joista kaksi oli samansisältöisiä (Lupa- ja valvontalautakunta, Kaupunkikehityslautakunta). Vastineet lausuntoihin on esitetty alla. Careerian hallitus esitti lisäksi omat muutosehdotuksensa Careriaa käsitteleviin osuuksiin ja nämä muutokset on tehty suoraan ohjelmaan.

Eteläinen Metsäreviiri ry

Eteläinen Metsäreviiri ry nosti lausunnossaan esiin metsien hoidon ja PEFC-sertifiointin merkityksen lahopuun ja lajikirjon huomioimisessa koko metsän kasvusyklin aikana. Yhdistys katsoi myös, että kaupungin tulisi osana kaupunkisuunnittelua pyrkiä säilyttämään mahdollisuus hiiltä sitovan metsätalouden harjoittamiseen.

PEFC-sertifiointi ja sen standardit huomioidaan osana kaupungin metsien hoitoa, sillä kaupunki on jo nykyisellään mukana alueellisessa PEFC-ryhmäsertifiointissa. Porvoon kaupunki on lisäksi mukana Hiilikartta-hankkeessa, jossa tuotetaan paikkatietopohjainen työkalu kaavan aiheuttamien hiilivarasto- ja hiilinieluvaikutusten arviointiin. Hiilikartta-työkalu valmistunee vielä vuoden 2023 aikana. Tavoitteena on, että työkalun avulla aiempaa paremmin voidaan arvioida kaavoituksen ilmastovaikutuksia, vaikutuksia hiilinieluihin- ja varastoihin.

Yhdistyksen esiin nostamat kääntämiseen liittyvä kommentit on huomioitu soveltuvilta osin ohjelmassa.

Sipoon ympäristönsuojeluviranomainen

Sipoon ympäristönsuojeluviranomainen nostaa lausunnossaan esiin hiilineutraalisuuden saavuttamista koskevan haasteen. Kaupunki on tunnistanut haasteen, mutta ei kuitenkaan ole haasteen edessä yksin vaan se koskee kaikkia suomalaisia kuntia ja kaupunkeja. Kaupunki pitääkin asettamistaan tavoitteista tiukasti kiinni tiedostaen käynnissä olevan historiallisen toimintaympäristön muutoksen, jossa tarvitaan jokaisen toimijan panosta. Vaikuttavuudesta ja asetetuista tavoitteista keskusteltaessa on jouduttu myös toteamaan, että kaikki hiilineutraalia yhteiskuntaa rakentavat ratkaisut eivät ole

21.11.2023

vielä olemassa. Myös siksi on tärkeää, että ilmasto- ja ympäristöohjelmaan ja sen päivittämisen tarpeeseen palataan riittävän usein.

Sipoon ympäristönsuojeluviranomainen kiinnittää huomiota myös siihen, ettei ohjelmasta suoraan käy ilmi, eivätkö kaupungin aikaisemman ilmasto-ohjelman tavoitteet toteutuneet riittävässä määrin vai, oliko niiden vaikuttavuus silloin arvioitu suuremmaksi.

Vuonna 2019 hyväksyttyä ilmasto-ohjelmaa seurattiin vuosittain ja lukuisten toimenpiteiden kohdalla nähtiin oikean suuntaista kehitystä. Myös kipupisteitä tunnistettiin ja ne on tuotu osaksi uutta ohjelmaa. Vastaavasti vuonna 2019 hyväksytyn ohjelman sisältämiä vaikuttavia ja osaksi kaupungin vakituista toimintaa muodostuneita toimenpiteitä ei ole unohdettu vaan ne on tuotu uuteen ohjelmaan mukaan liitteen muodossa. Tällä varmistetaan, että kaupunki sitoutuu näihin vakiintuneisiin toimenpiteisiin myös jatkossa. Vaikka aiemman ohjelman laatimisesta on kulunut vasta muutama vuosi, on kaupungin toimintaympäristö muuttunut niin paljon, ettei aiemman ohjelman kevyt päivittäminen olisi riittänyt vastaamaan näihin muutoksiin.

Lopuksi Sipoon ympäristönsuojeluviranomainen nostaa esiin ympäristövaikutusten arvioinnin ja ehdottaa, että ympäristövaikuttavuuden termin voisi muuttaa esimerkiksi luonto- tai biodiversiteettivaikuttavuudeksi. Monimuotoisuustarkastelun lähtökohtana ohjelmaa laadittaessa oli hyödyntää yhtenevää ja helppokäyttöistä tarkastelutapaa toimenpiteiden ympäristövaikutusten tarkastelulle. Nykyistä kattavampi ympäristövaikutusten arviointi olisi vaatinut enemmän asiantuntijaresursseja, joihin kaupungin resurssit eivät riittäneet. Vaikuttavuusanalyyseissä on ympäristövaikuttavuutta nyt käsitelty luonnon monimuotoisuuden näkökulmasta tavalla, jolla varmistetaan, ettei vääринymmärryksiä synny.

Kaupunkiluontoliike ry

Kaupunkiluontoliike ry katsoo, että kaupungin tulee varoa ratkaisuja, joissa ilmastoviisauden nimissä tehdyt ratkaisut ovat haitallisia paikalliselle biodiversiteetille. Esimerkkeinä yhdistys mainitsee yhdyskuntarakenteen tiivistämisen viheralueille tai puiden kaatamisen pyöräilyn laatuvaäilyien tieltä.

Ilmastonmuutoksen hillintä, ilmastonmuutokseen sopeutuminen ja luonnon monimuotoisuus tulee ottaa huomioon kaikissa suunnitelmissa ja hankkeissa. Maankäytön suunnittelussa ja kaavoituksessa selvitetään jo nykyisellään luontoarvot ja arvioidaan maankäytön ratkaisujen vaikutuksia monesta eri näkökulmasta, mukaan lukien ilmasto- ja luontovaikutukset. Kaupunki on mukana myös Hiilikartta-hankkeessa, jossa tuotetaan paikkatietopohjainen työkalu kaavan aiheuttamien hiilivarasto- ja hiilinieluväikutusten arviointiin. Hiilikartta-työkalu valmistunee vielä vuoden 2023 aikana. Tavoitteena on, että työkalun avulla aiempaa paremmin voidaan jatkossa arvioida kaavoituksen ilmastovaikutuksia, vaikutuksia hiilinieluihin- ja varastoihin.

21.11.2023

Kevyenliikenteen kehittämiseen osalta kaupunki arvioi osana kehitystyötä energiatehokkuuden lisäksi liikenneturvallisuutta, joka Kevätkummun pikapyörätien kohdalla oli merkittävä parannus. Ymmärrys kokonaisvaltaiseen tarkasteluun (ml. biodiversiteetti) on kasvanut yleisen tilannetiedon myötä ja vastaisuudessa myös biodiversiteetti huomioidaan paremmin osana koko suunnitteluketjua.

Ohjelmassa monessa kohdassa mainitaan tavoitteita edistettävän myös pitkällä aikavälillä, mutta mainittu aikaväli ei yhdistyksen mielestä ole pitkä. Kaupunki on tietoinen asiasta. Kaupungin ilmastotavoitteet on kuitenkin asetettu vuoteen 2030 asti ja tätä tavoitetta ohjelmalla pyritään edistämään. Ohjelman tavoitteita ja sitä, millä aikavälillä niitä edistetään kytkeytyvät siis tiukasti strategiaan ja strategian mukaisesti ohjelmaa myös jatkossa päivitetään.

Kaupunkiluontoliike ry tuo esiin, että kaupungin toiminnan pitkäjänteisyyttä edesauttaa se, ettei kaupungin organisaatiota myllätä ilman ilmasto- ja luontotavoitteiden saavuttamisen kannalta hyödyllistä syytä. Kaupunki muistuttaa, että kaupungin organisaatorakenne on laaja kokonaisuus, jolla on monia eri tehtäviä ja tarkoituksia. Muuttuvassa toimintaympäristössä on todennäköistä, että organisaatorakenteen uudistamiselle syntyy tarve. Näiden uudistusten yhteydessä tarkastellaan myös ilmasto- ja ympäristötyötä sekä sen edistämisen mahdollisuuksia yhtenä kokonaisuutena. Ilmasto- ja ympäristötavoitteita edistetään kuitenkin joka tapauksessa organisaatorakenteesta huolimatta ja tasa-arvoisena teemana muiden strategisten kärkien kanssa.

Kaupunkiluontoliike ry toivoo ohjeistusta omakotitalojen rakentajille rakentamisen yhteydessä tapahtuvasta kasvillisuuden säilyttämisestä ja pihojen asfaltoinnin välttämisestä. Yhdistys toivoo myös, että A-yhtiöt lopettaisivat eläimiä vahingoittavien robottiruohonleikkureiden käytön. Yleisellä tasolla yhdistyksen huomion kiinnittää lisäksi se, ettei vesistöistä sanota juuri mitään.

Kaupunkikehityslautakunta hyväksyi 19.9.2023 päivitetyn rakennustapaohjeen ”Luonnonmukaisia hulevesiratkaisuja pihaan”. Tämä ohje täydentää asemakaavojen kanssa hyväksytyjä rakennustapaohjeita hulevesien käsittelyn osalta. Ohjeessa on malliratkaisuja hulevettä imeyttävistä ja viivyttävistä rakenteista sekä ideoita sadeveden talteenotosta ja kierrätyksestä pihalla. Huleveden imeytyksen tarkoituksena on säilyttää alueen luontainen vesitasapaino, estää pohjavesivarantojen heikkeneminen ja kasvillisuuden kuihtuminen kesän kuivina aikoina sekä maaperän kuivuminen ja painuminen savikoilla. Kaupungin vehreys, monilajiset kasvustot ja hyväkuntoiset puustot ovat mahdollisia vain, kun hulevesi johdetaan ja imeytetään kasvillisuuden käyttöön. Huleveden viivytyksen tarkoituksena on estää hulevesijärjestelmän ja kaupunkipurojen tulviminen, veden laadun heikkeneminen sekä ojanvarsien eroosio. Sadeveden talteenoton tarkoituksena on ottaa ilo irti taivaalta satavasta vedestä.

21.11.2023

Kaupunkikehityslautakunta päätti lisäksi 13.6.2023, että viherkerroin otetaan käyttöön kaikilla asemakaavoitettavilla alueilla. Viherkerroinmenetelmä on maankäytön suunnitteluun ja pihasuunnitteluun soveltuva työkalu, jonka avulla voidaan lisätä kaupunkivihreää ja vaikuttaa sen laatuun. Kaupunkivihreä on tärkeässä roolissa paitsi kaupunkimaisen ympäristön viihtyisyyden lisääjänä myös ilmastonmuutoksen haasteisiin vastatessa. Viherkerroin ohjaa hulevesien hallintaa sekä käytettävän kasvillisuuden määrää ja laatua. Viherkertoimella tavoitellaan maankäyttömuodolle määriteltyä tavoitearvoa. Laskurin avulla todennettava arvo voidaan saavuttaa erilaisia viherratkaisuja käyttämällä.

Rakennusjärjestyksen uusiminen on käynnistynyt ja sen yhteydessä voidaan tutkia, millaisia määräyksiä rakennusjärjestyksessä voidaan ja on tarpeen antaa piha-alueiden käsittelystä.

Suurimmat vaikutukset vesistöihin aiheutuvat maataloudesta, metsien ojituksesta sekä kotitalouksien jätevesistä. Kaupungilla on näihin hajakuormitukseen liittyviin tekijöihin kohtuullisen vähän vaikutusvaltaa ja esimerkiksi maatalouden vesistövaikutukset ohjautuvat usein muita reittejä pitkin (esim. ympäristötuet). Ohjelmaan on tuotu nyt mukaan toimenpide, jonka myötä kaupunki tiivistää yhteistyötä Itä-Uudenmaan ja Porvoonjoen vesien- ja ilmansuojeluyhdistyksen kanssa (s. 33). Tehokas kanava vesistöjen tilan parantamiseksi on siis olemassa. Myös metsiä koskevaan tavoitteeseen on samassa yhteydessä lisätty toimenpide, jonka myötä kaupunki sitoutuu olemaan ojitamatta omia metsiään (s. 31). Vaikutukset ovat tällä toimenpiteellä pienet, mutta kaupunki voi näin näyttää esimerkkiä yksityisille metsänomistajille.

Kaupungin omistamien kiinteistöjen viheralueiden nurmikot pidetään lyhyinä ja punkeille otolliset rikkakasvit kitketään ympäristöterveydellisistä syistä. Yleisten alueiden kunnossapidossa tämä toimenpide sen sijaan on jo osa nykyistä toimintatapaa. A-yhtiöiden robottileikkurit ovat käytössä vain arkisin kello 6–15, millä pyritään minimoimaan robottiruohonleikkurin ja siilin (yöeläin) kohtaamisen riskiä. A-yhtiöiden tietoon ei ole tullut sellaisia tapauksia, joissa yhtiön robottiruohonleikkurit olisivat vahingoittaneet pieneläimiä.

Kaupunkiluontoliike ry mainitsee lausunnossaan, että ohjelmaluonnoksessa mainitaan hakkuiden perustuvan maanomistajan tavoitteisiin. Yhdistyksen mukaan tämä ei kuitenkaan millään tavalla ota kantaa siihen, miten tavoitteet suhtautuvat ohjelman tavoitteisiin eikä siihen, että yksityisten, säätiöiden sekä kaupungin tavoitteet voivat olla keskenään ristiriitaisia. Kaupunki muistuttaa, että se voi vaikuttaa vain omistamiinsa metsiin ja niiden hoitoon. Kaupungin tapauksessa maanomistajana toimii viime kädessä kaupunginvaltuusto. Käytännössä toiminnan tavoitteet ja niiden painopisteet tulevat metsää käyttäviltä kaupungin eri toimialoilta, joiden tavoitteena on kehittää hyvää ympäristöä, ei toteuttaa puuntuotannollisia tavoitteita. Metsäsuunnittelussa sovitetaan yhteen eri tavoitteita ja varmistetaan kokonaisuuden toteutuminen (esim. virkistys, kulttuuri, hiilensidonta, luonnon monimuotoisuus, maisema, talous).

21.11.2023

Yhdistys ottaa kantaa myös pyöräilyn edistämiseen ja pyörän kuljettamiseen joukkoliikennevälineissä. Kaupunki pitää valitettavana, että markkinaehtoinen yritys on hinnoitellut polkupyörän kuljetuksen bussissa varsin kalliiksi. Kaupunki ei voi kuitenkaan toimillaan puuttua yritysten tuottamien palvelujen hintatasoon.

Porvoon ympäristöterveysjaosto

Ympäristöterveysjaosto lausuu, että kaupungin tulisi kohdentaa suunnitelmallisia toimenpiteitä vesistöjen sisäisen ja ulkoisen ravinnekuormituksen vähentämiseksi ohjelmassa esitettyä laajemmin. Toimenpiteitä tulisi tehdä vähintään niissä vesistöissä, jotka ovat vedenhankinnan kannalta tärkeitä ja joissa on yleisiä uimarantoja tai, joille on kaavoitettu / tullaan kaavoittamaan merkittävästi virkistystoimintaa. Uimarantojen päivittäisten käyttäjien maksimimäärän määrittäminen ja varustelun parantaminen vähentäisivät myös epidemioiden riskiä.

Suurimmat vaikutukset vesistöihin aiheutuvat maataloudesta, metsien ojituksesta sekä kotitalouksien jätevesistä. Kaupungilla on näihin hajakuormitukseen liittyviin tekijöihin kohtuullisen vähän vaikutusvaltaa ja esimerkiksi maatalouden vesistövaikutukset ohjautuvat usein muita reittejä pitkin (esim. ympäristötuet). Ohjelmaan on tuotu nyt mukaan toimenpide, jonka myötä kaupunki tiivistää yhteistyötä Itä-Uudenmaan ja Porvoonjoen vesien- ja ilmansuojeluyhdistyksen kanssa (s. 33). Tehokas kanava vesistöjen tilan parantamiseksi on siis olemassa. Myös metsiä koskevaan tavoitteeseen on samassa yhteydessä lisätty toimenpide, jonka myötä kaupunki sitoutuu olemaan ojitamatta omia metsiään (s. 31). Vaikutukset ovat tällä toimenpiteellä pienet, mutta kaupunki voi näin näyttää esimerkkiä yksityisille metsänomistajille.

Porvoon uimaranta-alueet eivät ole rajattuja tai aidattuja. Tämä hankaloittaa uimarantojen päivittäisten käyttäjien lukumäärän tai maksimimäärän täyttymisen seuranta. Käytännössä käytön rajoittaminen on siis mahdoton toteuttaa.

Jaosto toteaa myös, että hellejaksojen pidentyessä ja yleistyessä sisätilojen jäähditys tulee entistä tärkeämmäksi. Kaupungin voi olla tarpeen osaltaan varautua myös kotona asuvien vanhusten ja sydänsairaiden evakuointiin erityisen pitkien ja vaikeiden hellejaksojen aikana. Kaupunki muistuttaa, että valmiussuunnitelman päivitystyö on ohjelmassa jo nykyisellään toimenpide, jolla tavoitellaan ilmastonmuutoksen mukanaan tuomiin vaikutuksiin varautumista osana kaupungin valmiussuunnittelua (s. 35).

Voimakkaat tuulet -kappaleessa on jaoston näkökulmasta niukasti arvioitu sähkökatkojen vaikutusta kriittisiin toimintoihin ja niihin liittyviä sopeutumistoimenpiteitä. Jaoston mielestä tärkeää olisi, että ainakin talousveden tuotannossa ja jätevesien käsittelylaitoksissa sekä jätevesipumppaamoissa lisättäisiin varavirtajärjestelmiä terveyshaittojen ennaltaehkäisyn kannalta kriittisimpiin kohtiin.

21.11.2023

Rajuilmojen ja rankkasateiden yhteydessä puolestaan nostetaan esiin tarve veden imeyttämiseksi ja hallitulle viivyttämiseksi sekä hulevesien hyötykäytölle. Jaosto toteaa myös, että hulevesien viivyttämiseen voi liittyä hyönteisvälitteisten tautien tartuntatautiriskin lisääntymistä hyttysille suotuisten lisääntymispaikkojen syntyminen myötä.

Ympäristöterveyden kannalta olisi tärkeää, että meriviemäreiden mahdolliset ympäristöriskit kartoitetaan ja pyritään minimoimaan niiden toteutuminen. Jaoston mielestä ohjelmaan tulisikin kirjata tavoitteeksi hulevesijärjestelmien toteuttaminen tiheästi rakennetuille alueille sekä uusille kaava-alueille siten, että hyttysten lisääntymiselle otollisia seisovan veden painanteita ei synny.

Voimakkaiden tuulen aiheuttama riski on kaupungissa tunnistettu, mutta se on arvioitu matalaksi niin intensiteetiltään kuin esiintymistiheydeltäänkin. Oletettujen muutosten aikajänteeksi on arvioitu pitkä aikajänne tarkoittaen, että riskit realisoituvat vasta vuosisadan puolivälissä. Kaupunki on huomionut sähkökatkojen vaikutukset omassa valmiussuunnitelmassaan ja asiaan kiinnitetään uudelleen huomiota valmiussuunnitelman päivittämisen yhteydessä.

Myös Porvoon vesi on huomionut sähkökatkojen vaikutukset omassa valmiussuunnittelussaan ja tätä varten on olemassa Water Safety Plan (WSP), jota pidetään aktiivisesti ajan tasalla. WSP on vesihuollolle lakisääteinen suunnitelma. Hermanninsaaren jätevedenpuhdistamolle asennetaan lisäksi parhaillaan varavoimaa ja vedentuotannossa on jo tälläkin hetkellä kattavasti varavoimaa. Varavoiman asentaminen jätevesipumppaamoihin ei kuitenkaan ratkaise ongelmaa vaan sen sijaan pitää keskittyä hulevesien viivyttämiseen ja hallintaan. Porvoon vesi jatkaa myös meriviemäreiden vuotojen nopean ja automaattisen havaitsemisen selvittämistä ja kehittämistä. Kahdessa isoimmassa meriviemärissä automaatiojärjestelmä onkin jo olemassa. Porvoon vesi on lisäksi ELY-keskuksen kanssa kartoittanut mahdollisia riskialueita ja tehty suunnitelmia ympäristön tarkkailusta. Tässäkin pitää keskittyä hulevesien viivyttämiseen ja hallintaan.

Kaupunki tekee hulevesiselvitykset osana yleis- ja asemakaavojen valmistelua ja suunnittelee kaavatason mukaiset ratkaisut hulevesille. Katu- ja puistosuunnitelmissa suunnitellaan yleisten alueiden hulevesiratkaisut. Lisäksi kaupunki on ottamassa käyttöön viherkertoimen asemakaavoissa sekä päivittänyt rakentamistapaohjeet (Luonnonmukaiset hulevesiratkaisut pihaan), joilla voidaan vaikuttaa pihojen vehreyteen ja hulevesiratkaisuihin. Huleveden imeytyksen tarkoituksena on säilyttää alueen luontainen vesitasapaino, estää pohjavesivarantojen heikkeneminen ja kasvillisuuden kuihtuminen kesän kuivina aikoina sekä maaperän kuivuminen ja painuminen savikoilla. Kaupungin vehreys, monilajiset kasvustot ja hyväkuntoiset puustot ovat mahdollisia vain, kun hulevesi johdetaan ja imeytetään kasvillisuuden käyttöön. Huleveden viivytyksen tarkoituksena on estää hulevesijärjestelmän ja kaupunkipurojen tulviminen, veden laadun heikkeneminen sekä ojanvarsien eroosio.

21.11.2023

Hulevesiasiat ovat olennainen osa ohjelmaa. Hulevesien hallinnassa veden viivyttämällä on merkittävä rooli, mutta viivyttämistä voidaan tehdä monin eri tavoin. Ohjelmaluonnoksessa on toimenpiteissä nostettu esiin niin vettä läpäisevät pinnat kuin hulevesiverkosto, viherympäristö ja viherkerroin kaavoituksessa. Hyvään hulevesisuunnittelutapaan kuuluu myös se, ettei vertaimevien hyönteisten lisääntymiselle järjestetä otollisia olosuhteita. Jos muutoksia vertaimevien hyönteisten lisääntymisessä havaitaan, hulevesirakenteiden kunnossapidosta ollaan yhteydessä ympäristöterveydensuojeluun. Vertaimevien hyönteisten leviämisen pysäyttäminen ei kuitenkaan ole mahdollista vain hulevesijärjestelmien kautta.

Jaosto lausuu myös, että yleisiin uimarantoihin liittyviä epidemiariskejä on tarpeen kartoittaa ja vähentää. Talousveden tuotannossa on veden saastumisriskiä pyrittävä ennaltaehkäisemään ja myös saastumisen mahdollisimman aikaiseen havaitsemiseen tulee panostaa. Lasten ja nuorten palveluissa tulee tunnistaa ympäristöön ja eläimiin liittyvät infektoriskit sekä pyrkiä ennaltaehkäisemään infektioita omassa toiminnassa sekä lapsia ja heidän vanhempiaan opastamalla. Lemmikkieläinten rokotusten ajantasaisuudella voidaan myös vähentää eräiden ihmisiin tarttuvien infektioitautien riskiä ja esimerkiksi kunnallisen eläinlääkintähuollon jakama informaatio eläintautitilanteesta ja rokotussuosituksista on tulevaisuudessa entistä tärkeämpää.

Ympäristöterveydenhuolto valvoo Porvoossa uimarantojen veden laatua. Uimarantojen puku- ja pesutilojen siivous on mitoitettu kävijämäärien mukaan, ja esimerkiksi Tervajärven uimarannalla suunnitellaan asianmukaisia pukeutumis- ja wc-tiloja (suunnittelu 2024, rakentaminen 2025). Talousveden saastumisriskit, niiden ennaltaehkäisy sekä havaitseminen on huomioitu Porvoon veden olemassa olevassa Sanitation Safety Plan-suunnitelmassa. Suunnitelmaa pidetään aktiivisesti ajan tasalla, mikä sisältää paitsi itse suunnitelman päivittämisen myös henkilöstön osaamisen kehittämisen ja suunnitelman sisällön huomioimisen osana vesilaitoksen hankkeiden suunnittelua. Mitä tulee lasten ja nuorten palveluihin sekä lemmikkieläinten rokotuksiin, näitä koskeva tavoite ja toimenpiteet on lisätty mukaan ohjelmaan (s. 26).

MTK Itä-Uudenmaan piiri

MTK Itä-Uudenmaan piiri toivoi lausunnossaan, että kaupunki huomioisi liikenteen kehittämisessä maataloudelle välttämättömät työkoneet ja niiden vaatiman tilan liikenteessä. Kaupungin pääväylien läpiajoreiteillä ei tulisi olla hidasteita, minkä lisäksi ahtaat tieosuudet aiheuttavat haittaa leveille työkoneille ja -laitteille. Myös elintarvikkeiden jakelukaluston tarpeet on hyvä huomioida.

Kaupungin liikenneympäristöön kohdistuu erilaisia vaatimuksia liikenneturvallisuuden, esteettömyyden sekä eri kulkumuotojen edellyttämän tilan ja turvallisen liikkumisen suhteen. Eri osapuolten toiveet pyritään huomioimaan pääväylillä.

21.11.2023

Porvoon seurakuntayhtymä

Seurakuntayhtymällä ei ollut tarvetta kommentoida ohjelmaluonnosta.

O.L., P.S., S.O., M.P., M.N. ja J.R. antama lausunto

Lausunnossa korostetaan niiden toimenpiteiden riittämättömyyttä, joilla parannetaan Porvoon vesien tilaa. Lausunnonantajat tuovat esiin Porvoossa sijaitsevia vesistöjä, jotka tulisi sisällyttää mukaan ohjelmaan. Lisäksi lausunnonantajat ehdottavat Vesien Porvoo-toimintaohjelman käynnistämistä sekä konkreettisia toimenpide-ehdotuksia Vesien Porvoo-hankkeen osaksi.

Tavoitetilana ja lähtökohtana koko valmisteluprosessin ajan on kaupungilla ollut se, että uusi ilmasto- ja ympäristöohjelma sisältää kaikki kaupungin ilmastoon ja ympäristöön liittyvät tavoitteet ja toimenpiteet. Näin yhden teeman alle lukeutuvat toimenpiteet ovat helposti eri toimialojen, liikelaitosten ja konsernin yhtiöiden löydettävissä. Tämä helpottaa oman vastuun omaksumista ja toimenpiteiden tehokasta edistämistä. Näistä syistä kaupunki ei laadi erillistä Vesien Porvoo-toimintaohjelmaa.

Suurimmat vaikutukset vesistöihin aiheutuvat maataloudesta, metsien ojituksesta sekä kotitalouksien jätevesistä. Kaupungilla on näihin hajakuormitukseen liittyviin tekijöihin kohtuullisen vähän vaikutusvaltaa ja esimerkiksi maatalouden vesistövaikutukset ohjautuvat usein muita reittejä pitkin (esim. ympäristötuet). Ohjelmaan on tuotu nyt mukaan toimenpide, jonka myötä kaupunki tiivistää yhteistyötä Itä-Uudenmaan ja Porvoonjoen vesien- ja ilmansuojeluyhdistyksen kanssa (s. 33). Osana tätä toimenpidettä tuemme yhdistyksen toimintaa myös esimerkiksi metsänomistajille suunnatussa tiedottamisessa. Myös metsiä koskevaan tavoitteeseen on samassa yhteydessä lisätty toimenpide, jonka myötä kaupunki sitoutuu olemaan ojitamatta omia metsiään (s. 31). Vaikutukset ovat tällä toimenpiteellä pienet, mutta kaupunki voi näin näyttää esimerkkiä yksityisille metsänomistajille. Maanviljelijöiden osalta kaupunki toteaa, että se ostaa viljelijöiden neuvontapalvelut Loviisan kaupungilta. Tällä hetkellä palvelu keskittyy maanviljelijöiden neuvontaan EU-tukiin liittyvissä asioissa, mutta kaupunki selvittää mahdollisuudet vesistöteeman korostamiseen neuvonnassa osana sopimusta. Tätä ei kuitenkaan nosteta erilliseksi toimenpiteeksi ohjelmaan sopimusteknisistä syistä.

Lausunnossa nostettiin esiin tarve tehdä Porvoon pienvesistä kartoitus. Pienvedet ovat ekologisesti arvokkaita ja niiden hyvä kunto vaikuttaa myös suurempien vesistöjen tilaan. Suomen ympäristökeskuksen PUROHELMI-hankkeen (pienien virtavesien valtakunnallinen arviointi ja mallintaminen) tuloksena tuotettiin valtakunnallinen pienten virtavesien elinympäristöjen ja biologisen tilan muuttuneisuuden mallinnus. Kaavoituksen luontoselvityksissä otetaan huomioon myös vesistöt (ml. pienvedet), ja PUROHELMI-hankkeen tietoja hyödynnetään inventoinneissa. Pääosa Porvoossa sijaitsevista pienvesistä sijaitsee kuitenkin yksityisten omistamilla alueilla. Kaupunki voi edistää pienvesien kunnostusta mm. yhteistyössä Itä-Uudenmaan ja

21.11.2023

Porvoonjoen vesien- ja ilmansuojeluyhdistyksen kautta. Tähän liittyen ohjelmaan on lisätty toimenpide (s. 33).

Lausunnossa toivottiin myös tietoisuuden kasvattamista saariston merkityksestä ja saaristoluonnon monipuolisuudesta. Kaupungin toiminnasta ja sen eri palveluista tiedotetaan aktiivisesti ja monikanavaisesti jo tällä hetkellä. Kaupunki pyrkii tuomaan ajankohtaisia asioita esille monipuolisesti ja eri toimialat sekä niiden yksiköt huomioiden. Myös opetussuunnitelmat sisältävät ympäristökasvatuksen teeman ja ohjelman myötä vuosiluokille 0–9 laaditaan ympäristökasvatuksen vuosikello, jonka osia luonto ja vesistöt ovat. Lisäksi Porvoon luontokoulun toimintaohjelmaan kuuluu myös vesiluonto.

Matkailun näkökulmasta kulttuurimatkailu, ruokamatkailu ja saaristomatkailu muodostaa temaattisen viitekehyksen matkailun kehittämiseksi sekä matkailumarkkinoinnille. Tämän viitekehyksen kautta ihmiset oppivat myös tuntemaan saaristoa ja sen palveluita. Matkailu- ja tapahtumapalvelut on hakenut yhdessä Raaseporin kaupungin ja Pyörämatkailukeskuksen kanssa hankkeen, jossa kehitettiin South by Cycle -pyöräreitti. Tätä ja muita pyöräreittejä nostetaan esiin markkinoinnissa ja tunnistetaan pyörämatkailijat kohderyhmäksi, joka on kiinnostava kestävän matkailun sekä kesäsesongin laajentamisen näkökulmasta. Fillarilossien hankinta on laaja kokonaisuus ja sitä pitäisi taustoitaa selvityksellä, jossa kartoitetaan mahdolliset reitit, kustannukset, operointi jne. Tämä vaatii osaamista liikenteen suunnittelusta. Matkailu- ja tapahtumapalvelut kehittää matkailua yhdessä matkailutoimijoiden kanssa.

Lausunnonantajat toivat esiin mikromuovien ja roskaamisen merkityksen korostamisen. Mikromuoveihin liittyen ohjelmassa on toimenpide kuten myös hulevesien hallintaan liittyen. Kertakäyttömuovidirektiivin implementointia seurataan ja toimitaan sen mukaisesti mm. lisäämällä roskaamista ehkäisevää kampanjointia kuten aikaisemmin on tehty mm. Miljoona roskapussia-kampanjassa. Tällä hetkellä keskeisillä ranta-alueilla on kattavasti jäteastioita. Jäteastioiden lisääminen vaatisi henkilöstön palkkaamista, sillä nykyiset kunnossapidon resurssit eivät riitä jäteastioiden määrän lisäämiseen. Virkistysalueiden osalta vapaa-aikapalvelut selvittää, minne tupakantumppien keräykseen osoitettuja keräysastioita voitaisiin lisätä.

Vastauksena lausuntoon on ohjelmaan lisätty vesiliikenteen aiheuttaman melun ehkäisemiseen liittyvä toimenpide (s. 33). Lausunnossa nostetaan esiin myös kosteikkojen ja suistojen hoito ja rehevöitymisen torjunta. Kosteikkojen ja suistojen hoito luonnonsuojelualueella (Ruskis) kuuluu ELY-keskuksen vastuulle. Kaupunki toimii tällöin ELY-keskuksen kanssa yhteistyössä. Jatkossa kaupunki pyrkii kuitenkin paremmin edistämään pitkän aikavälin suunnittelua Ruskiksen alueen hoidossa. Rehevöitymisen ehkäisemiseen tähtäävät toimenpiteet, joissa kaupungilla on vastuu, on esitetty ohjelmaluonnoksessa jo nykyisellään (s. 33).

Lausunnossa tuodaan esiin myös nopeutettujen korjausinvestointien tarve hule- ja jätevesiviemäröinnin erkauttamiseksi toisistaan. Ohjelmaluonnoksessa on jo nykyisellään toimenpide koskien sekaviemäreiden saneerausta ja eriytystä.

21.11.2023

Kymmenessä vuodessa sekaviemäröinti on vähentynyt 11 kilometristä 4 kilometriin. Sekaviemäröinnin saneerausta priorisoidaan, mutta viimeisiksi jäävät kohteet ovat niin hajallaan, että loppuun ei päästä kerralla. Saneeraus vie arviolta vuoteen 2028. Jos suunniteltua aikataulua nopeutetaan, vaatii se suunnittelua, resursseja sekä hankkeiden priorisointijärjestyksen uudelleenharkintaa.

Lausunnossa ehdotettiin ruoppausten vaikutusten arviointia meriluonnon ja muiden vesistöjen luonnon näkökulmasta. Porvoon kaupungin ruoppaushankkeet vaativat vesilain mukaisen ilmoituksen tai lupapäätöksen, jonka yhteydessä viranomaiselle toimitetaan arvio ympäristövaikutuksista, vaikutusten seurannasta ja niiden hallinnasta. Seurantatutkimusten mukaan ruoppauksilla on ollut työnaikaisia vaikutuksia veden samentumiseen, minkä vuoksi hankkeita ei ole toteutettu mm. kalojen kutuaikana lupamääräysten mukaisesti. Hankkeilla ei ole pysyviä haitallisia vaikutuksia ja samalla joen pohjaa on siivottu roskista ja haitallisia pitoisuuksia haitta-aineista sisältäviä sedimenttejä on kaivettu pois vesiympäristöstä. Suuremmissa ruoppauksissa kaupungilta pyydetään kuitenkin lausuntoa toimenpiteestä ja lausunnoissa otetaan huomioon vesiluonnon suojelu. Tähän liittyen on ohjelmaa täsmennetty lausuntojen osalta (s. 31).

Elinkeinopolitiikassa ilmasto- ja ympäristöhaasteisiin vastaaminen (ml. vesistöt) otetaan vakavasti. Kaupungin kilpailukyky ja sen edistäminen perustuvat vahvasti myös yritysten kykyyn tarttua vihreään siirtymään ja sen mukanaan tuomiin mahdollisuuksiin. Lähivuosina kaupunki päivittää Elinkeino- ja kilpailukykyohjelmansa tai vaihtoehtoisesti laatii uuden vastaavan ohjelman. Elinkeinopolitiikka ja sen strateginen ohjaus huomioidaan osana sitä.

Hulevesisuunnitelmaa edellytetään rakentamisen kaikissa hankkeissa jo lupavaiheessa. Kaupunkikehityslautakunta on lisäksi hyväksynyt 19.9.2023 päivitetyn rakennustapaohjeen ”Luonnonmukaisia hulevesiratkaisuja pihaan”. Tämä ohje täydentää asemakaavojen kanssa hyväksytyjä rakennustapaohjeita hulevesien käsittelyn osalta. Ohjeessa on malliratkaisuja hulevettä imeyttävistä ja viivyttävistä rakenteista sekä ideoita sadeveden talteenotosta ja kierrätyksestä pihalla. Huleveden imeytyksen tarkoituksena on säilyttää alueen luontainen vesitasapaino, estää pohjavesivarantojen heikkeneminen ja kasvillisuuden kuihtuminen kesän kuivina aikoina sekä maaperän kuivuminen ja painuminen savikoilla. Kaupungin vehreys, monilajiset kasvustot ja hyväkuntoiset puustot ovat mahdollisia vain, kun hulevesi johdetaan ja imeytetään kasvillisuuden käyttöön. Huleveden viivytyksen tarkoituksena on estää hulevesijärjestelmän ja kaupunkipurojen tulviminen, veden laadun heikkeneminen sekä ojanvarsien eroosio. Sadeveden talteenoton tarkoituksena on ottaa irti taivaalta satavasta vedestä.

Kaupunkikehityslautakunta päätti 13.6.2023, että viherkerroin otetaan käyttöön kaikilla asemakaavoitettavilla alueilla. Viherkerroinmenetelmä on maankäytön suunnitteluun ja pihasuunnitteluun soveltuva työkalu, jonka avulla voidaan lisätä

21.11.2023

kaupunkivihreää ja vaikuttaa sen laatuun. Kaupunkivihreä on tärkeässä roolissa paitsi kaupunkimaisen ympäristön viihtyisyyden lisääjänä myös ilmastonmuutoksen haasteisiin vastatessa. Viherkerroin ohjaa hulevesien hallintaa sekä käytettävän kasvillisuuden määrää ja laatua. Viherkertoimella tavoitellaan maankäyttömuodolle määriteltyä tavoitearvoa. Laskurin avulla todennettava arvo voidaan saavuttaa erilaisia viherratkaisuja käyttämällä.

Myös rakennusjärjestyksen uusiminen on käynnistynyt ja sen yhteydessä voidaan tutkia, millaisia määräyksiä rakennusjärjestyksessä voidaan ja on tarpeen antaa piha-alueiden käsittelystä.

Lausunnossa ehdotettiin myös infopakettien toimittamista talousvesikäytössä olevilla pohjavesialueilla asuville. Lausunnon innoittamana Porvoon vesi jakaa jatkossa Suomen ympäristökeskuksen tuottaman Tarkkana siellä pohjavesialueella -esitteen asiakkailleen verkkoon liittymisen yhteydessä. Käytössä ovat sekä digitaalinen että tulostettu versio sopimuksen luonteen mukaan. Lokakuun alussa otettiin käyttöön toimenpide, jonka myötä Suomen ympäristökeskuksen ohjeet pohjavesialueella toimimiseen ladataan mukaan rakennuslupahakemukseen, kun rakennuslupia haetaan pohjavesialueille.

Kaupungilla on oma pohjavesiensuojeluryhmä, jossa on edustajia kaupungin eri palvelualueilta mm. kaavoituksesta, ympäristönsuojelusta ja Porvoon vedestä. Ryhmä on perustettu Porvoon veden aloitteesta. Tiedottamiseen liittyviä asioita tullaan jatkossa pohtimaan osana ryhmän työskentelyä. Pohjavesien suojele nostetaan esiin lisäksi Porvoon veden omassa Puhdas vesi -asiakaslehdessä kuten myös ympäristökasvatuksen huomioiminen.

Lausunnossa esitetään myös Maarin uimarannan palauttamista Porvoonjoen varteen ja sen kytkemistä osaksi kansallista kaupunkipuistoa. Kansallisen kaupunkipuiston osalta on nostettava esille sen alueella olevat ja siihen rajautuvat vesistöt. Kaupunki toteaa, että Maarin uimarannan palauttamista koskevat kysymykset käsitellään erillisenä asiana siihen liittyvän valtuustoaloitteen käsittelyn yhteydessä. Kansallista kaupunkipuistoa sen sijaan hoidetaan ja kehitetään sen luonnon- ja kulttuuriperinnöllisiä arvoja vaalien ja vahvistaen. Porvoon kansallisen kaupunkipuiston hoito- ja käyttösuunnitelmassa määritellään tavoitteet alueen kehittämiseksi. Alueen ja sen sisältämien kohteiden erityiset arvot on määritetty perustamishakemuksessa. Käyttö- ja hoitosuunnitelmassa selvennetään näitä erityisiä arvoja ja tuodaan esiin ne tekijät ja se kehityskaari, joka on luonut nämä arvot. Alueiden käytön ja hoidon tavoitteet on asetettu arvojen, nykyisen toimintaympäristön ja alueiden käyttäjien toiveiden pohjalta. Tavoitteita on kirjattu määräyksiksi vain kaupungin omistamille alueille. Kansallinen kaupunkipuisto ei velvoita yksityisiä maanomistajia toimenpiteisiin ja he päättävät itsenäisesti omien alueidensa kehittämisestä.

S.S. antama lausunto

21.11.2023

S.S. toteaa lausunnossaan, että ohjelmaluonnos on täysin idioottimainen ja täysin päinvastainen todellisuuteen nähden.

Kaupungin tehtävänä on edistää lakisääteisten tehtäviensä lisäksi kaupunkistrategiassa asetettuja tavoitteita. Ohjelma osaltaan tukee kaupungin tätä tehtävää ja edistää kaupungin strategisia ilmasto- ja ympäristötavoitteita. Voimassa olevan kaupunkistrategian on hyväksynyt kaupunginvaltuusto 25.5.2022 § 38. Strategia on voimassa vuosina 2022–2025.

Porvoon nuorisovaltuusto

Nuorisvaltuusto nostaa esille Porvoonjoen laadun, jonka tehostamista tulisi lisätä. Suurimmat vaikutukset vesistöihin aiheutuvat maataloudesta, metsien ojituksesta sekä kotitalouksien jätevesistä. Kaupungilla on näihin hajakuormitukseen liittyviin tekijöihin kohtuullisen vähän vaikutusvaltaa ja esimerkiksi maatalouden vesistövaikutukset ohjautuvat usein muita reittejä pitkin (esim. ympäristötuet). Ohjelmaan on tuotu nyt mukaan toimenpide, jonka myötä kaupunki tiivistää yhteistyötä Itä-Uudenmaan ja Porvoonjoen vesien- ja ilmansuojeluyhdistyksen kanssa (s. 33). Tehokas kanava vesistöjen tilan parantamiseksi on siis olemassa. Myös metsiä koskevaan tavoitteeseen on samassa yhteydessä lisätty toimenpide, jonka myötä kaupunki sitoutuu olemaan ojitamatta omia metsiään (s. 31). Vaikutukset ovat tällä toimenpiteellä pienet, mutta kaupunki voi näin näyttää esimerkkiä yksityisille metsänomistajille.

Nuorisvaltuusto korostaa myös, että nuoret haluavat jatkossakin käyttää julkista liikennettä, jolloin sen ympäristöystävällisyyteen ja parempiin mahdollisuuksiin tulisi pistää huomiota. Kaupunki tulee kehittämään paikallisliikennettä lähivuosina sekä lisääntyvän vuorotarjonnan että monipuolisten reittien kautta. Tämä antaa mahdollisuuden ympäristöviisaisiin liikkumistapojen valintoihin.

Nuorisovaltuusto toivoo, että vaikeisiin ääri-ilmiöihin tultaisiin varautumaan, vaikka niissä on matala riski. Esimerkiksi koviin helteisiin voitaisiin varautua ilmastoiduilla sisätiloilla kouluissa koska helteet vaikuttavat negatiivisesti keskittymiseen. Maastopaloja tulisi valvoa paremmin.

Rakentamista ohjaa rakennusmääräykset sekä ohjeet, joissa on jo itsessään huomioitu rankkasateet sekä muut tilapäiset luonnonilmiöt. Mahdollisissa ongelmatilanteissa asiat käsitellään kiinteistökohtaisesti. Kaikkien tilojen viilentäminen ei ole vanhoissa rakennuksissa kuitenkaan tarkoituksenmukaista, koska kovimmilla helteillä tilat eivät pääosin ole käytössä. Tulee myös huomioida, että vanhojen rakennusten viilentäminen kokonaisuudessaan ei ole välttämättä edes mahdollista ilman mittavia muutostöitä. Maastopaloaarasta puolestaan tiedottaa Ilmatieteen laitos ja maastopaloihin reagoi Itä-Uudenmaan pelastuslaitos. Nämä molemmat tahot ovat kaupunkiorganisaatiosta erillisiä organisaatioita. Jokainen voi kuitenkin omalta osaltaan vaikuttaa maastopalojen syttymiseen, sillä suurin osa maastopaloista on seurasta ihmisen huolimattomasta toiminnasta. Kaupunki tulee omalta osaltaan joka tapauksessa huomioimaan ilmastomuutoksen vaikeat ääri-ilmiöt osana kaupungin

21.11.2023

valmiussuunnittelua. Tätä varten on ohjelmaluonnoksessa mukana toimenpide, jossa kaupunki sitoutuu päivittämään oman valmiussuunnitelman (s. 35).

Nuorisovaltuusto katsoo, että Vanhan Porvoon ympäristö tulisi säilyttää mahdollisimman koskemattomana sen kulttuurisen merkityksen takia. Nuorisovaltuusto toivoo myös, että Porvoon metsistä ja vesistä tulaisiin jatkossakin huolehtimaan ja suojelualueita lisäämään. Porvoon kaupunki on samaa mieltä Vanhan Porvoon säilyttämisestä mahdollisimman koskemattomana ja alue onkin jo tälläkin hetkellä asemakaavalla suojeltu valtakunnallisesti arvokas kulttuuriympäristö. Alueella on kuitenkin paljon yksityisten omistuksia. Metsien ja vesien suojelussa kaupungilla on sama tahtotila ja esimerkiksi suojelualueita tullaan jatkossakin ehdottamaan. Näistä päätöksen tekee kaupunginhallitus.

Opetukseen tulisi nuorisovaltuuston näkökulmasta lisätä ilmastovastuullista toimintaa ja opettaa aiheesta enemmän. Kaupunki pyrkii tähän ohjelmaluonnoksessa mukana olevalla tavoitteella ”Otamme ympäristökasvatuksen vakituiseksi osaksi koulujen toimintaa ja opetusta” sekä sitä toteuttavalla toimenpiteellä ”Laadimme ympäristökasvatuksen vuosikellon 0–9 vuosiluokille kiinteäksi osaksi koulukohtaista vuosisuunnitelmaa ja kuntakohtaista opetussuunnitelmaa” (s. 26).

Porvoon elävä keskusta ry

Porvoon elävä keskusta ry nostaa lausunnossaan tarpeen riittävälle julkiselle liikenteelle reuna-alueilta keskustaan ja myös esimerkiksi pääkaupunkiseudulle. Kevyen liikenteen sujuvoittaminen ja väylien lisääminen liittyy koko keskustan suunnitelmaan. Uuden torialueen rakentuminen pitäisi aloittaa pian, ja alueen ilmastollinen vaikutus tulisi huomioida viheralueina ja hulevesialtaina.

Kaupungin sisäistä joukkoliikennettä pyritään parhaillaan kehittämään käytettävissä olevan rahoituksen puitteissa. Keskusta-aluetta ja toria kehitetään jalankulun ja pyöräilyn näkökulmasta lähivuosina. Huomioon otetaan myös esteettömyyden parantaminen ja hulevesien hallinta. Kaupunkiluonto ja puistot liittyvät olennaisesti houkuttelevaan kävely-ympäristöön.

Porvoon elävä keskusta ry katsoo, että puiden, puistojen ja metsäalueiden säilyttäminen on ensiarvoisen tärkeää. Viheralueita ei tule vähennetä asumisen tieltä kohtuuttomasti. Puistojen puuston harventaminen on toki tärkeää, mutta poistettujen puiden tilalle tulee aina istuttaa uusia. Myös asuinrakentamisen kohdalla tulee huomioida puuston ja viheralueiden edellytys.

Kaupunki toteaa, että puistoista kaadetaan puita pääasiassa niiden huonokuntoisuuden vuoksi turvallisuussyistä. Poistettujen puiden tilalle pyritään aina istuttamaan uusia ottaen huomioon puiston kehittämistavoitteet ja kaupunkistrategian mukaiset tavoitteet luonnon monimuotoisuuden turvaamiseksi. Mitä tulee asuinrakentamiseen, rakennuslupien yhteydessä edellytetään jo nykyisellään piha- ja istutussuunnitelmaa.

21.11.2023

Kaupunkikehityslautakunta on myös 13.6.2023 päättänyt, että viherkerroin otetaan käyttöön kaikilla asemakaavoitettavilla alueilla. Viherkerroinmenetelmä on maankäytön suunnitteluun ja pihasuunnitteluun soveltuva työkalu, jonka avulla voidaan lisätä kaupunkivihreää ja vaikuttaa sen laatuun. Viherkerroin ohjaa hulevesien hallintaa sekä käytettävän kasvillisuuden määrää ja laatua. Myös rakennusjärjestyksen uusiminen on käynnistynyt ja sen yhteydessä voidaan tutkia, millaisia määräyksiä rakennusjärjestyksessä voidaan ja on tarpeen antaa piha-alueiden käsittelystä.

Lausunnonantaja tuo lausunnossaan esiin, että virkistysalueita tulee lisätä. Linnamäki pitäisi saada paremmin suojeltua kulumiselta, mutta sen alapuolella sijaitseva Maarin alue tulee varata kaupunkilaisten virkistysalueeksi ja sinne kulku ohjata siten, ettei luonto kärsi.

Virkistysalueiden koko ja sijainti huomioidaan osana maankäytön suunnittelua. Kaupunki muistuttaa, että virkistysalueiden laajentaminen edellyttää myös lisää resursseja niiden ylläpitoon. Iso Linnamäki on valtion maa-alueita ja aluetta hallinnoi Metsähallituksen luontopalvelut. Maarin alueen kehittäminen virkistykseen on tapahduttava Natura-verkoston sääntöjen ja luonnonsuojelulain mukaisten rauhoitusmääräysten rajoissa. Kaupunki katsoo myös, että Maarin uimarannan palauttamista koskevat kysymykset käsitellään erillisenä asiana siihen liittyvän valtuustoaloitteen käsittelyn yhteydessä.

Porvoon elävä keskusta ry korostaa myös katupölyn aiheuttaman keskustan huonon ilmanlaadun keväisin. Turvallisen liikkumisen ehtona on talvella hiekoitus tai jokin muu tapa. Yhdistys pohtii, onko hiekoitukselle olemassa vaihtoehtoja ratkaisua ja toivoo, että keskustan kävelyalueilla toteutettaisiin sulatusjärjestelmiä.

Kaupunki on selvittänyt hiekoitukselle mekaanista tai kemiallista korvaavaa tuotetta, mutta niiden huono soveltuminen pohjavesialueella ja korkea kustannus on estänyt käyttöönoton. Tehokkaimmaksi käytännöksi tutkimuksissakin on osoitettu akuutti pölyntorjunta, täsmähiekoitukset esimerkiksi risteysalueilla sekä pestyn hiekoitushiekan käyttö. Ilmanlaadun raja-arvoihin on valmisteltu uutta nykyistä tiukempaa direktiiviä, mikä lisää talvikunnossapidon haasteita entisestään tilanteessa, jossa talvisäät ovat muuttuneet hyvin vaihteleviksi ja liukkaiksi Etelä-Suomessa. Kirjaltajantien varikkoalueen laajennus mahdollistaa katetut tiesuolavaraston ja varastohallit, joihin on mahdollista hankkia pestyä hiekoitushiekkää. Kaupunki on valmis tutkimaan vaihtoehtoja hiekoitukselle uudisrakentamisen tai kevyenliikenteen verkoston perusparantamisen yhteydessä. Tämä kuitenkin edellyttää, että löytyy sopiva hukkalämmön lähde, joka on taloudellisesti ja ekologisesti järkevä. Hanke edellyttää myös, että energia- ja sähköalan konserniyhtiöt lähtevät hankkeeseen mukaan omalla taloudellisella panostuksellaan ja asiantuntemuksellaan.

Porvoon elävä keskusta ry nostaa lausunnossaan lopuksi esiin elinkeinoelämän, jota tulee ohjata kaupunkistrategian mukaisiin toimiin. Tämä on osa kaupungin jokapäiväistä toimintaa. Toimintaa tehostaa entisestään vihreän siirtymän

21.11.2023

rahasto ja Business Porvoo, jotka toimivat strategisina työkaluina elinkeinoelämän ohjaamisessa. Matkailu- ja tapahtumapalvelut kannustaa lisäksi matkailutoimijoita mukaan Visit Finlandin Sustainable Travel Finland -ohjelmaan.

Porvoonseudun Maan Ystävät

Porvoonseudun Maan Ystävät toteavat lausunnossaan, että kiertotalouden edistäminen on tärkeää ja siksi onkin hyvä, että kaupunki-infrassa painotetaan uusiomateriaalien käyttöä. Sama tavoite olisi kuitenkin hyvä koskea laajemminkin kaupungin hankintoja niin, että niillä pyritään vähentämään linjakkaasti neitseellisten luonnonvarojen käyttöä. Ohjelmasta jää myös epäselväksi, noudatetaanko koulukuljetusten hankinnassa jatkossa puhtaiden ajoneuvojen direktiiviä. Se olisi tärkeä lisätoimenpide kasvun ja oppimisen toimialalle. Porvoonseudun Maan Ystävät mainitsevat lisäksi, ettei ohjelmassa juurikaan tunnisteta kaupungin toiminnan globaaleja vaikutuksia, jotka liittyvät esimerkiksi tuontituotteisiin hankintoihin.

Kiertotalous on ollut jo pitkään osa kaupungin hankintoja, eikä sitä ole erikseen eritelty ohjelmaan. Kaupunki-infra ja toimitilapalvelut ovat ne palvelualueet, joiden ilmasto- ja ympäristövaikutukset ovat merkittävimmät ja, jotka muodostavat olennaisen osuuden kaupungin kaikista hankinnoista. Nämä molemmat palvelualueet ja niiden hankinnat on jo nykyisellään huomioitu ohjelmassa. Kiertotalous on lisäksi jo tälläkin hetkellä osa kaupungin hankintalinjauksia ja -ohjetta, ja se tullaan huomioimaan myös osana hankintaohjeen päivitystyötä. Hankintalain mukaan kotimaisuutta ei voida kuitenkaan suoraan vaatia. Hankintakriteereissä voidaan osin huomioida kotimaisuus tai lähituotanto, mutta esimerkiksi yhteishankintasopimukseen (esim. Hansel) kaupunki ei voi tältä osin täysin vaikuttaa. Kotimaisuuteen ja vastuullisuuteen liittyvät teemat ovat tälläkin hetkellä osa kaupungin hankintalinjauksia ja -ohjetta, ja huomioidaan myös osana hankintaohjeen päivitystyötä. Koulukuljetuksissa noudatetaan edelleen puhtaiden ajoneuvojen direktiiviä.

Porvoonseudun Maan Ystävät ehdottavat lausunnossaan, että eri toimenpiteitä tulisi painottaa niin, että varmistetaan erityisesti merkittävien ja kohtalaisten vaikutusten toteutuminen. Tällaisen painotuksen lisääminen hankaloittaisi kuitenkin ohjelman tulkintaa ja sitoutumista ohjelmaan. Kaupunki sitoutuu kaikkiin ohjelman sisältämiin toimenpiteisiin, mutta tunnistaa toki toimenpiteiden vaikuttavuuden merkityksen tilanteessa, jossa ilmastonmuutos etenee ja ympäristön tila heikkenee nopealla vauhdilla. Vastaava tekstiosa on nyt lisätty myös ohjelmaan (s. 24).

Ekologisten käytävien ja yhtenäisten luontoalueiden määrittäminen on Porvoonseudun Maan Ystävien mukaan sellainen keskeinen toimenpide, joka tulee integroida mukaan kaavoitusprosesseihin. Ohjelmaan olisi syytä lisätä toimenpiteeksi myös Porvoonkorven kehittäminen yhtenäisen suojelualueen edistämiseksi.

21.11.2023

Keskeisten kaupunkialueiden osayleiskaavaa uudistetaan parhaillaan. Osayleiskaavatyötä varten on tehty luontoselvitys, ja arvokkaat luontokohteet ja -alueet on siten tunnistettu. Ohjelmaluonnos sisältää jo nykyisellään metsien suojelutavoitteen, mutta ei ota kantaa siihen, mitä alueita tähän tavoitteeseen sisältyy. Osayleiskaavassa ratkaistaan, minkälainen maankäyttö alueille osoitetaan.

Porvoonseudun Maan Ystävät nostavat lausunnossaan esiin myös metsien hoitotoimet sekä niihin liittyvän käsitteistön selventämisen ja hoitotoimista tiedottamisen. Samaten esiin nousee ristiriita kaupungin omistamien metsien tuottotavoitteiden sekä kestävänsä metsän hoidon ja käytön tavoitteiden välillä.

Kaupunki tiedottaa jo nykyisellään merkittävistä metsänhoitotoimista alueen asukkaita. Merkittävien hoitotoimien määritelmää tullaan tarkastelemaan ja pohditaan edelleen tiedotuskynnyksen madaltamista. Nykyisillä resursseilla metsän hoitotoimia käsittelevän verkkosivuston luominen ja ylläpitäminen on kuitenkin erittäin haastavaa. Lausunnon johdosta tuottotavoitetta koskeva osio on nyt muutettu niin, että talousarvioon arvioidaan vuosittain metsien hoidosta syntyvät tuotot, mutta arvio ei ole sitova tavoite (s. 48).

Uudenmaan ELY-keskus

Uudenmaan ELY -keskus katsoo, että on erittäin hyvä, että metsiä on tarkasteltu tarkemmin osana kokonaisuutta. Porvoon ollessa edelleen kasvava kaupunki on kuitenkin tärkeää kiinnittää tämän lisäksi huomiota myös maankäytön muutokseen ja sen aiheuttamaan metsäkatoon.

Kaupunki on samaa mieltä asian tärkeydestä. Kaupunki on mukana Hiilikartta-hankkeessa, jossa tuotetaan paikkatietopohjainen työkalu kaavan aiheuttamien hiilivarasto- ja hiilinieluvaiikutusten arviointiin. Hiilikartta-työkalu valmistunee vielä vuoden 2023 aikana. Tavoitteena on, että työkalun avulla voidaan aiempaa paremmin arvioida kaavoituksen ilmastovaikutuksia, vaikutuksia hiilinieluihin- ja varastoihin.

ELY-keskus nostaa esiin Porvoon päästötilanteen ja toteaa, että ohjelmassa olisi hyvä mainita myös Kilpilahden päästöt jalostamon ollessa Suomen toiseksi suurin yksittäinen päästölähde. Ohjelmaan on vastauksena lausuntoon nyt lisätty maininta Porvoon kokonaispäästöistä ml. Kilpilahden teollisuusalue (s. 6).

Ohjelman painopiste on ELY-keskuksen mukaan ilmastonmuutokseen sopeutumisessa, vaikka olisi tärkeää huomioida aina samanaikaisesti myös ilmastonmuutoksen hillintä. On todennäköistä, että merkittävälle lisätoimenpiteille on tarve, sillä kaupunki on sitoutunut tavoittelemaan hiilineutraaliutta jo vuoteen 2030 mennessä. Olisi myös syytä arvioida toimenpiteiden riittävyttä päästöjen vähentämisen ja nielujen vahvistamisen osalta.

Kaupunki on jo aiemmin tuonut julki, että Porvoolla on haasteita saavuttaa asettamansa hiilineutraalisuustavoite vuoteen 2030 mennessä. Porvoo ei ole

21.11.2023

haasteen edessä kuitenkin yksin vaan sama haaste koskee kaikkia suomalaisia kuntia ja kaupunkeja. Sama asia on todettu myös ohjelman vaikuttavuutta kuvaavassa vaikuttavuusanalyysissä. Kaupungilla on silti jo strategian myötä vastuu tehdä ympäristö- ja ilmastotyötä asettamiensa tavoitteiden saavuttamiseksi. Kaupunki pitääkin asettamistaan tavoitteista kiinni tiedostaen myös käynnissä olevan historiallisen toimintaympäristön muutoksen, jossa tarvitaan jokaisen toimijan panosta.

Uudenmaan ELY-keskus toteaa, että hiilinielujen ja -varastojen vahvistaminen on hiilineutraaliustavoitteen saavuttamisen kannalta olennaista, sillä metsät ovat ainoa keino sitoa syntyviä päästöjä ja saavuttaa hiilineutraalius. Hiilinieluja ja -varastoja voidaan vahvistaa tehokkaita kiertoaikoja pidentämällä ja nostamalla suojelutavoitetta. Ohjelmassa on syytä huomioida ja tuoda esiin, että metsille asetettu tuottotavoite rajoittaa virkistys- ja monimuotoisuushyötyjen saavuttamisen lisäksi myös ilmastohyötyjen saavuttamista.

Kaupungin tämänhetkinen 17 prosentin suojelutavoite tähtää niin sanottuun tiukkaan suojeluun ja ylittää siten EU:n biodiversiteettistrategian mukaisen 10 prosentin tiukan suojelun osuuden. Biodiversiteettistrategia tähtää kuitenkin kokonaisuudessa yhteensä 30 prosentin suojeluun, mutta vielä ei ole tarkkaan tiedossa, mitä vaatimuksia suojeluun liittyy. Kaupunki seuraa tätä kehitystä sekä reagoi EU:n ja kansallisten vaatimusten mukaisesti. Lausunnon johdosta tuottotavoitetta koskeva osio on nyt muutettu niin, että talousarvioon arvioidaan vuosittain metsien hoidosta syntyvät tuotot, mutta arvio ei ole sitova tavoite (s. 48).

Pintavesien tilaa voitaisiin ELY-keskuksen näkökulmasta tarkastella ohjelman tavoitteissa ja toimenpiteissä myös laajemmasta näkökulmasta, kuten vesistöjen vedenlaadun paranemisen tai vesien- ja merenhoidon tilatavoitteiden saavuttamisen kautta. Myös tavoitteiden saavuttamisen mittareita voitaisiin tarkentaa tai lisätä ohjelmaan tästä näkökulmasta. Lisäksi käytössä olevia vesiensuojelun vakiintuneita toimenpiteitä olisi hyvä lisätä ohjelman liitteeseen kaksi.

Suurimmat vaikutukset vesistöihin aiheutuvat maataloudesta, metsien ojituksesta sekä kotitalouksien jätevesistä. Kaupungilla on näihin hajakuormitukseen liittyviin tekijöihin kohtuullisen vähän vaikutusvaltaa ja esimerkiksi maatalouden vesistövaikutukset ohjautuvat usein muita reittejä pitkin (esim. ympäristötuet). Ohjelmaan on nyt kuitenkin otettu mukaan toimenpide, jonka myötä kaupunki tiivistää yhteistyötä Itä-Uudenmaan ja Porvoonjoen vesien- ja ilmansuojeluyhdistyksen kanssa (s. 33). Tehokas kanava vesistöjen tilan parantamiseksi on siis olemassa. Myös metsiä koskevaan tavoitteeseen on samassa yhteydessä lisätty toimenpide, jonka myötä kaupunki sitoutuu olemaan ojitamatta omia metsiään (s. 31). Vaikutukset ovat tällä toimenpiteellä pienet, mutta kaupunki voi näin näyttää esimerkkiä yksityisille metsänomistajille.

ELY-keskus nostaa esiin myös ilmastonmuutokseen sopeutumisen. Lisääntyvään meritulvarisktiin voidaan varautua noudattamalla rannikolle

21.11.2023

määritettyjä alimpia suositeltavia rakentamiskorkeuksia, mukaan lukien aaltoiluvara. Luonnon monimuotoisuuden lisäämiseksi ja säilyttämiseksi ehdotettuihin toimenpiteisiin on hyvä lisätä matalakasvuisten ja monotonisten nurmikoiden muuttaminen monimuotoisiksi niityiksi tai kedoiksi. Vieraslajien aiheuttamien uhkien yhteydessä olisi relevanttia mainita myös uhat rakennuksille.

Kaavoituksessa otetaan meritulvariski jo nykyisellään huomioon ja siihen varaudutaan noudattamalla rannikolle määritettyjä alimpia suositeltavia rakentamiskorkeuksia. Rakennusjärjestys uudistetaan vuonna 2024 ja myös sinne voidaan päivittää alimmat rakennuskorkeudet. Nurmikoiden muuttaminen niityiksi ja kedoiksi on sekin osa nykyistä toimintaa, eikä sitä ole sen vuoksi otettu mukaan uuteen ohjelmaan. Vieraslajeista ei nähdä olevan uhkaa kaupungin rakennusten perustuksille.

ELY-keskus mainitsee lisäksi, ettei ohjelmassa ole kirjausta liittyen suojelualueiden kunnostukseen ja hoitoon. Pelkkä suojeleminen ei aina riitä ja suojelualueiden luontoarvoja tulee ajoittain hoitaa esimerkiksi raivaamalla, ruoppaamalla tai laiduntamalla.

Suojelualueiden kunnostus ja hoito on osa kaupungin vakituista toimintaa. Ohjelmaluonnokseen on kirjattu vain sellaisia tavoitteita ja toimenpiteitä, jotka ovat kaupungille uusia avauksia. Kaupunki muistuttaa, että suojelualueiden kunnostuksessa ja hoidossa paikallisella tasolla on myös ELY-keskuksilla merkittävä rooli.

Porvoon seudun lintuyhdistys ry

Porvoon seudun lintuyhdistys ry toteaa, että ohjelma painottuu voimakkaasti ilmastonmuutoksen ja sen aiheuttamiin ongelmiin. Toinen asia, johon yhdistys kiinnittää huomiota on ohjelman rakenteen sekavuus.

Ohjelmassa on aidosti pyritty tunnistamaan myös ne ympäristöön liittyvät tavoitteet ja toimenpiteet, joihin kaupungilla on vaikuttamismahdollisuuksia. Paljon jo tehdään ja toisaalta ilmastonmuutoksen torjuntaan tähtäävät toimenpiteet palvelevat usein myös muita ympäristönäkökulmia. Ohjelma on tehty ennen kaikkea palvelemaan kaupungin ilmasto- ja ympäristötyötä. Tavoitteet ja toimenpiteet on kaupunkiorganisaation näkökulmasta loogisinta ryhmitellä toimialoittain, jolloin jokainen toimiala pystyy helposti tunnistamaan omat vastuunsa sekä edistämään tavoitteita ja toimenpiteitä tehokkaasti.

Yhdistys katsoo myös, että luonnon tila on ohjelmassa kuvattu puutteellisesti ja yksipuolisesti. Lausunnosta ei käy kuitenkaan konkreettisesti ilmi, mitä sisältöä ohjelmaan erityisesti kaivataan. Ohjelmassa jo nykyisellään otetaan huomioon esimerkiksi luonnon monimuotoisuuden suojeleminen (luku 2) ja metsien suojeleminen (luku 8). Ohjelman taustamateriaalina on käytetty muun muassa Porvoon ympäristön tila -katsausta, joka on kaikkien vapaasti saatavilla kaupungin verkkosivuilla ja katsaukseen löytyy linkki myös ohjelmasta. Katsauksessa on tunnistettu

21.11.2023

keskeisimmät tekijät, jotka vaikuttavat Porvoossa luonnon tilaan ja sen kehittymiseen. Jatkossa osana katsauksen valmistelua pyritään kuitenkin ottamaan entistäkin paremmin huomioon myös luonnon ja sen suojelun tila.

Lausunnossaan Porvoon seudun lintuyhdistys ry nostaa esiin kosteikot ja niiden puuttumisen ohjelmasta. Yhdistys korostaa lisäksi, että vieraslajien poisto pitäisi toteuttaa erityisen huolellisesti luonnonsuojelualueilla.

Porvoon kaupungin alueella on Natura 2000-verkoston mukaisia luonnonsuojelualueita sekä luonnonsuojelulain mukaisia suojelualueita yksityisillä ja kaupungin omistamilla mailla. Kosteikkojen ja suistojen hoito luonnonsuojelualueella (Ruskis) kuuluu ELY-keskuksen vastuulle. Kaupunki toimii tällöin ELY-keskuksen kanssa yhteistyössä. Jatkossa kaupunki pyrkii kuitenkin paremmin edistämään pitkän aikavälin suunnittelua Ruskiksen alueen hoidossa. Rehevöitymisen ehkäisemiseen tähtäävät toimenpiteet, joissa kaupungilla on vastuu, on esitetty ohjelmaluonnoksessa jo nykyisellään (s. 33).

Uudessa luonnonsuojelulaissa luonnonsuojelualueita koskevat säännökset säilyvät pitkälti ennallaan, mutta esimerkiksi Suomen luonnolle haitallisten vieraslajien poistoa suojelualueilla helpotetaan. Kaupunki ottaa huomioon mahdollisissa koordinoimissaan vieraslajihankkeissa kohteen luontoarvot kuten suojeltavan lajiston. Toimintatapa on osa normaaleja käytäntöjä, joten sitä ei ole tarpeen erikseen kirjata ohjelmaan. Lupaa vieraslajien metsästämiseen luonnonsuojelualueella sen sijaan haetaan ELY-keskukselta. Hakijana voi olla muukin taho kuin kaupunki, joten kaupunki ei aina ole vieraslajien poistossa osallisena. Tällöin vaikutusmahdollisuudet toimiin ovat rajalliset. Kaupunki kuitenkin priorisoi vieraslajien torjuntaa luonnonsuojelualuiden lähellä sekä esimerkiksi ranta-alueilla, joista vieraslajien siemenet voivat levitä vesiteitse luonnonsuojelualueille.

Lausunnossa korostuu myös metsien suojelun tilanne. Lausunnonantaja katsoo, että kaupungin olisi tehtävä suunnitelma, jossa koko Porvoon metsien suojelutasoa saataisiin nostettua oleellisesti vuoteen 2030 mennessä. Tämä tavoite edellyttäisi myös kaupungin maiden mainittua merkittävämpää suojelua. Samalla olisi syytä kokonaan luopua vuosittain asetettavasta hakkuiden taloudellisista tavoitteista, koska ne ovat ristiriidassa lisääntyneiden suojelutavoitteiden kanssa. Lausunnonantaja huomauttaa vielä, että Porvoonkorven merkitys metsiensuojelun ja monimuotoisuuden osalta on jäänyt ohjelmassa täysin mainitsematta.

Kaupunki muistuttaa ensin, että se voi vaikuttaa vain kaupungin omiin metsiin, niiden hoitoon ja suojeluun. Kaupungin tapauksessa maanomistajana toimii viime kädessä kaupunginvaltuusto. Kaupungin tämänhetkinen 17 prosentin suojelutavoite tähtää niin sanottuun tiukkaan suojeluun ja ylittää siten EU:n biodiversiteettistrategian mukaisen 10 prosentin tiukan suojelun osuuden. Biodiversiteettistrategia tähtää kuitenkin kokonaisuudessa yhteensä 30 prosentin suojeluun, mutta vielä ei ole tarkkaan tiedossa, mitä vaatimuksia suojeluun liittyy.

21.11.2023

Kaupunki seuraa tätä kehitystä sekä reagoi EU:n ja kansallisten vaatimusten mukaisesti.

Keskeisten kaupunkialueiden osayleiskaavaa uudistetaan parhaillaan. Osayleiskaavatyötä varten on tehty luontoselvitys, ja arvokkaat luontokohteet ja -alueet on siten tunnistettu. Ohjelmaluonnos sisältää jo nykyisellään metsien suojelutavoitteen, mutta ei ota kantaa siihen, mitä alueita tähän tavoitteeseen sisältyy. Osayleiskaavassa ratkaistaan, minkälainen maankäyttö alueille osoitetaan.

Lausunnon johdosta tuottotavoitetta koskeva osio on nyt muutettu niin, että talousarvioon arvioidaan vuosittain metsien hoidosta syntyvät tuotot, mutta arvio ei ole sitova tavoite (s. 48).

Porvoon museo

Porvoon museo nostaa lausunnossaan esiin rakentamisen tiivistämisen vaikutukset ja ehdottaa, että keskusta-alueiden tiivistämisen sijaan tulisi keskittyä ympäristöön, jossa kaikilla on mahdollisuus viherviihtyvyyteen.

Vaikka keskustaa tiivistetään, on tärkeää varmistaa, että niin viihtyvyys kuin vihreyskin säilyvät ja lisääntyvät. Kaupunkikehityslautakunta on 13.6.2023 päättänyt, että kaikilla asemakaavoitettavilla alueilla otetaan käyttöön viherkerroin. Viherkerroinmenetelmä on maankäytön suunnitteluun ja pihasuunnitteluun soveltuva työkalu, jonka avulla voidaan lisätä kaupunkivihreää ja vaikuttaa sen laatuun. Lautakunta on lisäksi 19.9.2023 hyväksynyt päivitetyn rakennustapaohjeen ”Luonnonmukaisia hulevesiratkaisuja pihaan”. Tämä ohje täydentää asemakaavojen kanssa hyväksytyjä rakennustapaohjeita hulevesien käsittelyn osalta. Ohjeessa on malliratkaisuja hulevettä imeyttävistä ja viivyttävistä rakenteista sekä ideoita sadeveden talteenotosta ja kierrätyksestä pihalla. Huleveden imeytyksen tarkoituksena on säilyttää alueen luontainen vesitasapaino, estää pohjavesivarantojen heikkeneminen ja kasvillisuuden kuihtuminen kesän kuivina aikoina sekä maaperän kuivuminen ja painuminen savikoilla. Kaupungin vihreys, monilajiset kasvustot ja hyväkuntoiset puustot ovat mahdollisia vain, kun hulevesi johdetaan ja imeytetään kasvillisuuden käyttöön. Huleveden viivytyksen tarkoituksena on estää hulevesijärjestelmän ja kaupunkipurojen tulviminen, veden laadun heikkeneminen sekä ojanvarsien eroosio. Sadeveden talteenoton tarkoituksena on ottaa ilo irti taivaalta satavasta vedestä. Myös rakennusjärjestyksen uusiminen on käynnistynyt ja sen yhteydessä voidaan lisäksi tutkia, millaisia määräyksiä rakennusjärjestyksessä voidaan ja on tarpeen antaa piha-alueiden käsittelystä.

Porvoon museo mainitsee myös rajuilmat ja rankkasateet sekä niiden mahdolliset vaikutukset muinaisjäänneksiin kaupunkirakenteen tiivistymisen ja veden ohjaamisen näkökulmasta. Kaupunki pyrkii jatkossa ottamaan museon esille nostamat seikat huomioon suunnittelussa. Ensisijaisesti lain mukaan on otettava huomioon ihmisten terveyteen, turvallisuuteen ja omaisuuden

21.11.2023

vahingoittumisen uhkaan varautuminen. Samalla tulee huomioida muinaismuistolain mukaiset suojelutavoitteet.

Toimenpiteissä museo korostaa korjausrakentamisen merkitystä hiilijalanjälkitavoitteisiin pääsemisessä ja ilmastonmuutoksen torjumisessa. Olemassa olevan rakennuskannan hyödyntäminen on hiilijalanjälkivaikutuksiltaan sekä elinkaarikustannuksiltaan purkavaa uudisrakentamista edullisempi vaihtoehto. Tavoitteena tulisi olla toimintojen sijoittaminen olemassa oleviin rakennuksiin ympäristöystävällisen uudisrakentamisen lisäksi.

Uudisrakennusten tekninen mitoitusikä Suomessa on pääsääntöisesti 50 vuotta. Asianmukaisella ja hyvällä kunnossapidolla ja säännöllisillä perusparannuksilla päästään huomattavastikin pidempään käyttöikään. Tarveselvitysvaiheessa kaupunki kartoittaa uudisrakennusvaihtoehdon lisäksi kaupungin vapaat tilat ja rakennukset (omat ja mahdolliset ulkopuoliset myynti- ja vuokrauskohteet), niiden tekninen kunto ja tilojen soveltuvuus tarveselvityksen mukaiseen käyttöön. Tämän perusteella tehdään teknistaloudellinen ja toiminnallinen vaihtoehtotarkastelu, minkä perusteella päätetään, tehdäänkö uusinvestointi vai lähdetäänkö remontoimaan olemassa olevaa kohdetta.

Lopuksi Porvoon museo korostaa lausuntopyyntönsä merkitystä maisematyöluvan yhteydessä muinaisjäännöksen läheisyydessä, jotta museo pystyy ohjeistamaan oikeat metsänhoidon toimenpiteet kohteen suojeluarvot huomioiden. Kaupunki merkitsee tämän tiedoksi. Museoviraston sivuilla ja kaupungin kuntapalvelimessa on ajankohtaiset tiedot muinaismuistoista. Kaupungin metsätoimenpiteissä otetaan aina huomioon muinaismuistojen läheisyys ja pyydetään tarvittaessa matalallakin kynnyksellä lausunto Porvoon museolta.

Kasvun ja oppimisen lautakunta

Lautakunnalla ei ollut huomautettavaa ohjelmaluonnoksesta.

Kaupunkikehityslautakunta sekä Lupa- ja valvontalautakunta

Kaupunkikehityslautakunta sekä lupa- ja valvontalautakunta ottavat lausunnossaan kantaa ohjelman tavoitteisiin liitettyihin mittareihin kaupunkikehityksen osalta. Lautakuntien näkökulmasta mittarit tulisi kaupunkikehityksen osalta käydä vielä huolella läpi, jotta mittarit kuvaavat tavoitteen toteuttamista ja ovat riittävän selkeästi määriteltyjä.

Mittarit käytiin läpi ja yhtä mittaria on lausuntojen pohjalta tarkennettu (s. 28). Mittarit kuvaavat nyt parhaalla mahdollisella tavalla tavoitteiden toteutumista nykyiset tietolähteet huomioon ottaen.

Lautakunnat nostivat esiin myös eri toimialojen välisen yhteistyön, jota tulisi edelleen vahvistaa kaikilla toiminnan tasoilla. Tämä on erittäin tärkeä huomio ja tehtävä, joka on vielä kesken organisaatiomuutoksen jäljiltä.

21.11.2023

Ilmastonmuutostyöryhmän rooli on yhteistyön osalta olennainen työryhmä ja myös sopiva foorumi yhteistyön kehittämiseksi sekä siihen liittyvien haasteiden ratkaisemiseksi. Jatkossa yksi osa ilmastonmuutostyöryhmän agendaa voikin hyvin olla yhteistyö ja siihen liittyvät tarpeet.

Metsien suojelulle asetettua 17 prosentin suojelutavoitetta varten tulee lautakuntien mukaan myöhemmin laadittavassa metsäsuunnitelmassa määrittää laskentatapa. Lautakunnat ottivat myös kantaa suojeltavan metsäpinta-alan tavoitetasoon, jota voitaisiin jopa nostaa korkeammaksi. Kaupungin tämänhetkinen 17 prosentin suojelutavoite tähtää niin sanottuun tiukkaan suojeluun ja ylittää siten EU:n biodiversiteettistrategian mukaisen 10 prosentin tiukan suojelun osuuden. Biodiversiteettistrategia tähtää kuitenkin kokonaisuudessa yhteensä 30 prosentin suojeluun, mutta vielä ei ole tarkkaan tiedossa, mitä vaatimuksia suojeluun liittyy. Kaupunki seuraa tätä kehitystä sekä reagoi EU:n ja kansallisten vaatimusten mukaisesti. Samaten metsäsuunnitelman laatimisen yhteydessä kaupunki tulee pohtimaan metsien suojelun laskentatapaa.

Vammaisneuvosto

Vammaisneuvoston kokouksessa käytiin vilkasta keskustelua metsien roolista. Kaupunki on luokitellut ohjelmassa erilaiset metsät ja niiden käyttötarkoitukset. Tärkeä kysymys kuitenkin on, kuinka yksityiset metsänomistajat saadaan mukaan toteuttamaan kaupungin ilmasto- ja ympäristöohjelmaa.

Ohjelmaan on nostettu mukaan toimenpide, jonka myötä kaupunki tiivistää yhteistyötä Itä-Uudenmaan ja Porvoonjoen vesien- ja ilmansuojeluyhdistyksen kanssa (s. 33). Tehokas kanava vesistöjen tilan parantamiseksi on siis olemassa. Osana tätä toimenpidettä kaupunki tukee ilman- ja vesiensuojeluyhdistyksen toimintaa myös metsänomistajille suunnatussa tiedottamisessa.

Vammaisneuvosto ehdotti ohjelman yhdeksi mittariksi asukkaiden lisääntyntä kiinnostusta ilmastoasioihin. Ehdotus on hyvä, mutta käytännössä tätä on mahdotonta realistisesti tai edes suuntaa antavasti mitata.

Vammaisneuvosto kiinnitti huomiota myös ohjelmassa esitettyyn saavutettavuuden käsitteeseen. Neuvosto toteaa lausunnossaan, että on olennaista, että julkisen liikunnan kohdalla puhutaan myös esteettömyydestä ja striimauksen yhteydessä saavutettavuudesta.

Esteettömyys ja saavutettavuus kuuluvat olennaisena osana kaupungin jokapäiväiseen toimintaan ja palveluihin. Siitä syytä niitä ei erikseen ohjelman toimenpidetasolla nosteta esiin. Toimenpidettä on selvennetty ohjelmassa, jotta ristiriidoilta vältytään (s. 25).